

RECEPTOR

oktober 2003

NeCeDo
NEDERLANDS CENTRUM VOOR
DOPINGVRAAGSTUKKEN

De Code in de praktijk

De Olympische Spelen 2004 in Athene. Het moment waarop de World Anti-Doping Code bij alle sportbonden zal moeten zijn geïmplementeerd. Dat betekent dat in augustus 2004 alle bonden de nieuwe anti-dopingregels, die voortkomen uit de Code, binnen de eigen bond toe moeten passen. Om dat mogelijk te maken wordt momenteel hard gewerkt aan een nieuw Nationaal Anti-Doping-reglement dat in overeenstemming is met de Code. De bonden hebben de mogelijkheid om dit reglement tijdens de voorjaarsvergadering 2004 aan te nemen. Naast de noodzakelijke aanpassingen van het dopingbeleid, zal dit ook in de praktijk voor sporters, bonden en begeleiders merkbare veranderingen tot gevolg hebben. Een opsomming van de belangrijkste gevolgen van de Code in de praktijk.

Nieuwe dopinglijst

Vanaf 1 januari 2004 treedt een nieuwe dopinglijst in werking. De dopinglijst wordt niet langer vastgesteld door het IOC maar door het Wereld Anti-Doping Agentschap (WADA). De criteria waaraan een stof dient te voldoen om op de dopinglijst geplaatst te worden gaan veranderen. Een stof wordt op de dopinglijst geplaatst indien aan twee van de volgende drie criteria wordt voldaan:

- 1 een stof is prestatiebevorderend;
- 2 een stof is schadelijk voor de gezondheid;
- 3 een stof gaat in tegen de 'Spirit of Sport' gedachte.

Met de 'Spirit of Sport' worden de waarden en normen van sport bedoeld, zoals 'fair play' en respect voor de regels van de sport en voor elkaar. Alhoewel dit laatste criterium voor veel ophef heeft gezorgd binnen de dopingwereld, omdat een stof die niet prestatiebevorderend is zo toch op de dopinglijst geplaatst kan worden, is het benoemen van criteria toch een grote stap voorwaarts. Voorheen waren namelijk in het geheel geen duidelijk richtlijnen opgesteld om te bepalen of iets op de dopinglijst geplaatst diende te worden. De verwachting is dan ook dat de nieuwe dopinglijst flink opgeschoond zal gaan worden.

Alle bonden dezelfde lijst

Elke (inter)nationale bond zal dezelfde basislijst gaan hanteren. Dat heeft onder meer tot gevolg dat de dopinglijst ook verplicht zal zijn voor denksportbonden. Tot op heden hadden deze bonden de mogelijkheid om een aangepaste, verkorte versie van de lijst te gebruiken. Maar ook de denksportbonden zullen binnenkort de complete dopinglijst in hun reglementering op moeten nemen.

In tegenstelling tot het verkleinen van de lijst, is het voor sommige bonden wel mogelijk om de lijst met verboden middelen uit te breiden. Een aantal bonden kan nog extra stoffen op de lijst zetten, zoals diuretica (plasmiddelen) bij bonden die gewichtscategorieën hanteren. In oktober zal bekend gemaakt worden hoe de nieuwe dopinglijst er precies uit zal komen te zien. Het NeCeDo zal onder meer via de website de veranderingen op de lijst publiekelijk maken.

Uitbreiding doping-overtredingen

Het aantal met naam en toenaam beschreven dopingovertredingen zal toenemen. Naast de bekende overtredingen als het gebruik van doping en de medeplichtigheid aan dat gebruik, zal het arsenaal aan strafbaar gestelde overtredingen binnenkort aanzienlijk worden uitgebreid. Andere gedragingen die volgens de Code een overtreding inhouden zijn bijvoorbeeld het bezit van doping, handel in doping, fraude bij de dopingcontrole, het toedienen van doping en het niet verstrekken van verblijfsgegevens. Ook nieuw is dat een poging tot overtreding van deze bepalingen als op zichzelf staande overtreding wordt aangemerkt.

Actuele adres- en verblijfsgegevens

Vanaf augustus 2004 zullen alle sporters die in aanmerking komen voor een dopingcontrole hun actuele adres- en verblijfsgegevens kenbaar moeten maken. Zo zijn sporters te allen tijde beschikbaar voor een dopingcontrole buiten wedstrijdverband. Op welke wijze sporters deze gegevens moeten gaan overleggen (mondeling, schriftelijk of digitaal), hoe vaak

(periodiek of elke dag) en bij welke instantie dit dient te gebeuren (de eigen sportbond of Dopingcontrole Nederland) zal nog nader bepaald gaan worden.

Attesten commissie

Het komt wel eens voor dat een sporter een geneesmiddel nodig heeft dat werkzame stoffen bevat die op de dopinglijst staan. Hierbij kan gedacht worden aan geneesmiddelen tegen astma, suikerziekte of een andere aandoening. Vanaf augustus 2004 zal elke sporter die zo'n medicijn nodig heeft hier toestemming voor dienen te vragen aan een (nog op te richten) onafhankelijke attesten commissie.

Met een attest wordt een medische verklaring bedoeld waarop staat beschreven om welke aandoening het gaat en welk geneesmiddel wordt voorgeschreven. De attesten commissie zal gaan bestaan uit een aantal onafhankelijke artsen die het attest zullen beoordelen. De besissing van het panel zal schriftelijk aan de sporter worden medegedeeld. De wijze waarop de commissie zal gaan functioneren en de wijze waarop een sporter het attest moet indienen wordt momenteel uitgewerkt door een ministeriële werkgroep met NOC*NSF, DoCoNed, NOC*NSF atletencommissie en NeCeDo.

Sanctionering

Met de invoering van de Code zullen dopingovertredingen op dezelfde manier beoordeeld en gesanctioneerd worden. Nu is het zo dat sporters uit verschillende takken van sport verschillende sancties opgelegd kunnen krijgen, terwijl ze dezelfde dopingovertreding hebben begaan. De Code maakt hieraan een einde. In de Code zijn de sancties binnen verschillende takken van sport gelijk getrokken.

De meeste dopingovertredingen zullen bestraft gaan worden met maximaal twee jaar uitsluiting van deelname aan wedstrijden. Herhaalde overtredingen van het dopingreglement kunnen levenslange uitsluiting tot gevolg hebben. De sporter heeft in uitzonderlijke omstandigheden wel bepaalde

vervolg op pagina 2

Inhoud

In deze receptor komen de volgende onderwerpen aan bod:

- 1 De Code in de praktijk
- 2 Olympische stress
- 3 Code ook van invloed op de positie van begeleiders
- 3 Pure Kracht
- 4 Achtergronden van de dopinglijst
- 5 NeCeDo wederom op Fitnessvakdagen
- 5 Zekerheidssysteem voor voedingssupplementen
- 6 Bloeddoping weer in opmars
- 6 Instituut sportrecht-spraak uitkomst voor kleine bonden
- 7 Interview
- 8 Kort nieuws:
 - Strategisch beleidsplan voltooid
 - Nederlands Anti-Doping Platform geïnstalleerd
 - Overheid onderkent declaratie van Kopenhagen
 - Carl Verheijen in NeCeDo bestuur
 - Nieuwe praktijk-publicatie
- 8 Colofon

mogelijkheden gekregen om de sancties naar beneden bijgesteld te krijgen. Een van de mogelijkheden is dat de sporter bewijst dat de dopingovertreding buiten zijn schuld om heeft plaatsgevonden. Indien een sporter tijdens een wedstrijd een dopingovertreding heeft begaan, dan zullen altijd automatische sancties worden opgelegd. Dit is ongeacht of bewezen kan worden dat de sporter geen schuld heeft aan de overtreding. Het resultaat van desbetreffende sporter zal uit het klassement worden geschrapt en de eventueel behaalde medailles, punten of prijzengeld zullen moeten worden ingeleverd. Ook is het mogelijk dat een heel team wordt gediskwalificeerd als blijkt dat binnen het team meerdere sporters een dopingovertreding hebben begaan.

Beroepsmogelijkheden

Behalve de op te leggen straffen, staat er in de Code tevens uitgebreid beschreven wat de rechten van een sporter zijn. Zo heeft een sporter de mogelijkheid in beroep te gaan tegen de aan hem opgelegde straffen. Ook kan een sporter beroep aantekenen tegen een besluit over een dispensatieverzoek of tegen de oplegging van een voorlopige maatregel. Naast de sporters zelf kunnen ook andere betrokken partijen in beroep gaan, zoals de (internationale) sportbond, de organisatie met verantwoordelijkheid voor de uitvoering van dopingcontroles, het IOC en WADA.

Afhankelijk van het niveau van de sporter kan beroep worden aangetekend bij de eigen bond, bij de internationale bond of bij het Court of Arbitration for Sport (CAS) in Zwitserland.

Rechtsbescherming

Naast de mogelijkheid om beroep aan te tekenen tegen een beslissing, biedt de Code ook nog op andere manieren bescherming aan de sporter. Zo hanteert de Code als uitgangspunt dat het de sportbond is die moet bewijzen of een sporter een dopingovertreding heeft begaan. In sommige gevallen zal de sporter vervolgens het tegenbewijs moeten leveren, maar daarvoor gelden minder strenge eisen. Verder wordt de positie van de sporter beschermd door principes en procedures waar de bond en de tuchtcommissie zich aan moeten houden. Voorbeelden zijn een tijdige hoorzitting, recht om bewijs aan te voeren en een tijdige en beargumenteerde beslissing die gebaseerd moet zijn op een uitgebreide beoordeling van de zaak.

Positie van de begeleider

De Code noemt specifiek het begeleidend personeel van de sporter. Diverse verbods- en sanctiebepalingen zijn ook, of zelfs alleen, van toepassing op de begeleiders van de sporter. Onder begeleiders vallen bijvoorbeeld coaches, trainers, artsen, fysiotherapeuten maar ook zaakwaarnemers. De Code stelt dat bij bepaalde handelingen van begeleidend personeel, dit personeel uitgesloten moet worden.

Bij zulke handelingen moet worden gedacht aan bezit van, handel in of toediening van doping. Maar ook het verhullen van of helpen bij dopinggebruik is strafbaar voor de begeleider. Desondanks betekent dit niet dat de sporter in al die gevallen vrijuit gaat. Het is zelfs zo dat als een begeleider een onwetende sporter doping toedient, ook de sporter zelf het reglement overtreedt, ook al is er sprake van onbewust gebruik.

Clearinghouse

Een op internationaal niveau opererende sporter kan door verschillende dopingcontroleerende organisaties worden aangewezen voor een dopingcontrole. Zo kan een Nederlandse sporter zowel door de nationale dopingcontrole organisatie, in opdracht van de nationale bond, als door een internationale dopingcontrole organisatie, in opdracht van de internationale bond, IOC of WADA, gecontroleerd worden. Op dit moment is het zo dat de verschillende dopingcontroleerende organisaties van elkaar niet weten of zij desbetreffende sporter in een bepaalde periode reeds gecontroleerd hebben.

Het gevolg hiervan is dat enkele sporters meerdere dopingcontroles binnen een zeer kort tijdsbestek dienen te ondergaan. Om dit in de toekomst beter op elkaar af te stemmen zal het zogenaamde Clearinghouse in werking gaan treden. Het Clearinghouse is een database waarin alle uitgevoerde dopingcontroles van de (inter)nationale dopingcontroleerende organisaties worden opgeslagen. De organisaties kunnen dan precies achterhalen welke sporter op welk tijdstip gecontroleerd is en kunnen hier hun eigen controleschema op afstemmen. Op deze wijze kunnen dopingcontroles efficiënter ingezet gaan worden.

Van de directietafel

Olympische stress

Naarmate Athene dichterbij komt neemt de spanning toe. Mee- en tegenvallers wisselen elkaar in rap tempo af. Geen vier maar slechts twee turnsters naar de Spelen. Wel een getalenteerde lange afstandlooper als een geschenk uit de hemel. De komende tijd zullen de ambitieuze doelstellingen van 'Olympic goeroe' Alberda ongetwijfeld tot nog veel meer pre-Olympische stress gaan leiden.

Geen reglement, geen controles

Het uitvoeren van dopingcontroles onder de kandidaat Olympische sporters vormt sinds Atlanta '96 een vast onderdeel van de Olympische voorbereiding. Geen enkel zichzelf respecterend Nationaal Olympisch Comité (NOC) kan het zich permitteren een Olympische ploeg af te vaardigen zonder dat deze intensief op dopinggebruik gecontroleerd wordt. Hoe groot was immers de hoon die het Amerikaans Olympisch Comité (USOC) ten deel viel toen zij in aanloop naar de thuis spelen in Atlanta hun eigen sporters niet controleerden? Een adequate afhandeling van positieve uitslagen behoort daar als vanzelfsprekend bij. Wie herinnert zich niet hoe diep het USOC moest buigen toen bekend werd dat 'King Carl' en vele collega sporters in aanloop naar Olympische Spelen positief waren bevonden? En zelfs de beste pleitbezorger krijgt het geval Jerome Young niet recht gepraat. Deze Amerikaanse sprinter deed mee aan de Olympische Spelen in Sydney terwijl hij een jaar eerder positief was bevonden zonder hiervoor gesanctioneerd te worden.

Dopingcontroles zijn alleen mogelijk als daar een goed doortimmerd reglement aan ten grondslag ligt. Zo ook voor kandidaat Olympische sporters. Een reglement dat ten principale meer pagina's beslaat dan een 'Balkenende hoofdlijnenakkoordje'. Bovendien kent elk dopingreglement bijzonder vergaande verplichtingen voor een sporter. Verplichtingen die alleen te

rechtvaardigen zijn kijkend naar het doel wat er mee wordt gediend. De maximale garantie dat een topsporter deel uitmaakt van een Nederlandse Olympische ploeg waarin iedereen clean presteert.

Een streng dopingreglement is tevens de enige manier om verhalen omtrent vermeend dopinggebruik door Nederlandse sporters met kracht de kop in te kunnen drukken wanneer alle trainingsarbeid zijn vruchten afwerpt en zich vertaalt in Olympisch eremetaal.

Geen Code, geen Spelen

Door de komst van de Wereld Anti-Doping Code zijn de Spelen in Athene voor diegenen die dopinggebruik bevechten van nog grotere importantie dan Olympische Spelen doorgaans al waren. Na vele jaren van mooie woorden is er nu dan toch één document dat de basis vormt voor ieder anti-dopingbeleid. Elke sport, elk land, dezelfde sancties, dezelfde dopinglijst en dezelfde controles. Deze ogenschijnlijke eenvoud wordt ook gehanteerd ten aanzien van de consequentie indien een land de Code niet accepteert. "Geen Code, geen Spelen" laat Jacques Rogge bij elke gelegenheid weten.

Ook voor de Nederlandse sport heeft de Code nogal wat voeten in de aarde. Vandaar dat het NeCeDo in samenwerking met zijn beleidspartners in een vroeg stadium is begonnen met het opstellen van een 'Code-proof' dopingreglement voor de Nederlandse sportbonden. Zo kan ruim voor aanvang van de Spelen worden geregeld dat elke zwaar bevochten plek in de Olympische ploeg niet in het honderd loopt omdat de bond zijn reglement niet op orde heeft. Bovendien weet elke Nederlandse topsporter dan dat hij niet alleen deel uitmaakt van een nationale ploeg die streng gecontroleerd is, maar deelneemt aan Spelen waar geen plek is voor de Jerome Youngs van deze wereld.

Rens van Kleij

Code ook van invloed op de positie van begeleiders

Trainer, coach, fysiotherapeut; een greep uit het scala aan begeleiders waar menig sporter zich tegenwoordig mee omringt. Het leveren van topprestaties is meer dan ooit een "team effort", ook waar het gaat om individuele sporten. De invloedrijke positie van het begeleidend personeel heeft ook zijn weerslag op de dopingreglementering. Golden voorheen niet of nauwelijks specifieke regels voor de begeleider van een sporter, daar brengt de World Anti-Doping Code nu de nodige verandering in.

Toenemende aandacht voor de positie van begeleiders

Eind jaren tachtig, begin jaren negentig, markeerde het begin van een periode waarin in toenemende mate aandacht werd besteed aan de positie van de begeleider bij een overtreding van het dopingverbod door een door hem begeleide sporter.

Voordien kon vanwege het ontbreken van regelgeving niets ondernomen worden tegen begeleiders die schuldig waren of hadden bijgedragen aan een dopingovertreding. Een aantal gerucht makende zaken maakte duidelijk dat ook tegen begeleiders moest kunnen worden opgetreden.

Kentering veroorzaakt door dopingaffaires

De affaire Goeljajev, waarbij de arts van deze Russische schaatser schuldig werd bevonden aan de handel in anabole steroïden, leidde in 1988 tot een bepaling in de IOC-regelgeving die gedragingen van 'any person' die het dopingverbod overtreedt strafbaar stelt. Ook een enkele internationale sportfederatie nam een bepaling omtrent begeleiders op in het dopingreglement. De gerucht makende zaak rond de sprinter Ben Johnson, leidde tot de vaststelling dat het rond Johnson geformeerde begeleidingsteam niet vrijuit ging. De IAAF legde de coach en arts sancties op.

In Nederland zorgde een tweetal zaken ervoor dat meer aandacht werd besteed aan de positie van de begeleider. Daarbij ging het in het ene geval om het functioneren van een begeleidend arts, wiens handelen tot de nodige vragen leidde. In het andere geval ging het om een trainer die sporters verplichtte om bepaalde voedingssupplementen te gebruiken. Deze gebeurtenis vormde aanleiding om de trainer te ontslaan en te royeren als lid van de bond.

Het ontbreken van specifieke regelgeving

Hoewel er dus vanaf 1988 een toename te zien is van de hoeveelheid aandacht die uitgaat naar begeleiders, dit vertaalde zich tot op heden maar mondjesmaat in relevante regelgeving. Weliswaar kennen verschillende beroepsgroepen, zoals fysiotherapeuten en artsen, bepaalde gedragsregels ten aanzien van sportmedisch handelen en doping. Dit zijn echter geen regels die de sport oplegt, zodat sportorganisaties niet op de naleving ervan toe kunnen zien. Binnen de sport ontbrak het zowel nationaal als internationaal de afgelopen jaren veelal aan specifieke dopingregels ten aanzien van de positie en het handelen van de begeleider. Zo kende iets meer dan de helft van alle overkoepelende internationale sportfederaties in 1997 een bepaling over begeleidend personeel.

World Anti-Doping Code

Met de invoering van de World Anti-Doping Code ontstaat er een mondiale dopingregelgeving die zowel door nationale als internationale sportorganisaties zal worden gehanteerd. In die Code zijn bepalingen opgenomen die specifiek van toepassing zijn op begeleidend personeel en hun rol in relatie tot de sporter. De Code biedt een formele basis op grond waarvan tegen begeleiders die een dopingovertreding begaan kan worden opgetreden. De Code spreekt van Athlete Support Personnel en verstaat daaronder: 'elke coach, trainer, manager, zaakwaarnemer, teammedewerker, official of medische of paramedische begeleider, die werkt met sporters die deelnemen aan of zich voorbereiden op sportwedstrijden of die sporters onder behandeling heeft'.

Bepalingen uit de Code

De Code bevat voor begeleidend personeel een aantal verboden, verplichtingen en bevoegdheden. Zo is het onder meer verboden om doping in bezit te hebben, in doping te handelen en om betrokken te zijn bij een dopingovertreding van de sporter, bijvoorbeeld door te helpen, gebruik te verhullen of doping toe te dienen. Verder is het handelen van de begeleider ook van invloed op de sanctie voor de sporter. Die sanctie blijft namelijk ook gehandhaafd als de begeleider zonder medeweten van de sporter een verboden stof toedient, bijvoorbeeld door met een drankje te knoeien. Een begeleider die als gevolg van een overtreding wordt geschorst, mag op geen enkele manier meer betrokken zijn bij wedstrijdacti-

viteiten, ook niet in een andere hoedanigheid of bij een andere tak van sport. Daarnaast wordt van begeleiders verwacht dat zij sporters voorlichten en adviseren omtrent de dopinglijst. Begeleidend personeel is verplicht om op de hoogte te zijn van het anti-dopingbeleid en de regels, die zowel voor henzelf als voor de sporters gelden.

Tot slot zijn ook begeleiders verplicht medewerking te verlenen aan de dopingcontroles en hebben ze de verantwoordelijkheid om het gedrag en de houding van sporters ten aanzien van doping in gunstige zin te beïnvloeden.

Code leidt tot positieverandering

De bepalingen voor Athlete Support Personnel zullen niet zonder gevolgen zijn voor de positie van begeleiders. Immers, de Code geeft aan hoe een begeleider het reglement kan overtreden en dat op

die overtredingen sancties staan, zoals een schorsing. Zo'n schorsing kan ook weer veel nadelige gevolgen hebben. Naast het verbod om ook in een andere functie betrokken te zijn bij de sporter, kent de Code de mogelijkheid dat begeleiders iedere financiële bijdrage wordt ontzegd. Hoe voor het overige in de praktijk de consequenties voor begeleidend personeel eruit zullen zien, is afhankelijk van de exacte invulling die de sportorganisaties aan de Code zullen geven. Vaststaat dat de Code een basis legt die de sportorganisaties opdraagt om de dopingreglementering af te stemmen op de Code. Het NeCeDo werkt momenteel aan een 'Code-proof' nationaal dopingreglement voor alle sportbonden in Nederland. Al het begeleidend personeel dat aangesloten bij of lid is van een sportorganisatie, zal dus binnenkort expliciet vallen onder de dopingreglementering en daarnaar moeten handelen.

Pure Kracht

Recent onderzoek naar dopinggebruik in de breedtesport (Van den Heuvel e.a., 2002) toonde aan dat de omvang van dopinggebruik in de georganiseerde breedtesport in Nederland niet alarmeerd te noemen is. Het huidige gebruik ligt tussen de 0% en 3% en het zgn. 'lifetime' gebruik ligt tussen de 0% en 6%. Echter, een andere bevinding uit het onderzoek was dat het geconstateerde dopinggebruik onder wedstrijdkrachtsporters specifieke aandacht verdient. In september is het NeCeDo daarom samen met de Koninklijke Nederlandse Krachtsport Federatie (KNKF) gestart met een preventieproject getiteld Pure Kracht.

Dopinggebruik onder wedstrijdkrachtsporters

Bij de groep wedstrijdkrachtsporters liggen de percentages t.a.v. dopinggebruik beduidend hoger. Het huidige gebruik is 15% en het 'lifetime' gebruik is 30%. Daarnaast geven relatief veel - hiermee wordt bedoeld t.o.v. andere groepen sporters - krachtsporters aan dat volgens hen meer dan 50% van de krachtsporters gebruikt. En 56% van de ondervraagde krachtsporters geeft aan dat zij op de hoogte zijn van het gebruik van dopinggeduide middelen door één of meer sporters.

Actie gewenst

In onderling overleg tussen het Ministerie van VWS, het NeCeDo en de KNKF is besloten op korte

termijn actie te ondernemen om dopinggebruik binnen de krachtsport terug te dringen dan wel te voorkomen. Door te laten zien dat een uitgekende trainingsaanpak en intensieve begeleiding tot topresultaten kan leiden zonder dat hier dopinggeduide middelen aan te pas hoeven komen. Daarvoor zal een kleine groep jonge, talentvolle krachtsporters geworven en geselecteerd worden.

Het talententeam

De groep jonge, talentvolle krachtsporters wordt gedurende een jaar intensief begeleid op het gebied van training, voeding, voedingssuppletie, gezondheid, herstel en motivatie. Een cruciale rol is weggelegd voor de trainer/begeleider in dit project. Deze verzorgt niet alleen de trainingen, maar zorgt ook dat de diverse experts informatie verstrekken aan de groep.

Daarnaast wordt middels elektronische logboeken frequent contact gezocht met de sporters. Ook dopingcontroles behoren tot de begeleiding. Van dit traject wordt uitgebreid verslag gedaan middels gerenommeerde fitness en krachtsportbladen en aanvullend de websites van de KNKF en het NeCeDo. Ook wordt promotie gemaakt via andere bladen (o.a. fitness) en indien mogelijk andere media, zoals radio en TV. De kennis en ervaringen in dit project zullen worden meegenomen in de opleidingen van de KNKF.

Achtergronden van de dopinglijst

Sinds de jaren zestig vinden er in de sport dopingcontroles plaats volgens het principe dat alle stoffen die op een vooraf gepubliceerde lijst staan genoemd verboden zijn voor sporters om in te nemen. In de loop van tijd is de lijst meerdere malen aangepast. Deze aanpassingen betroffen meestal het toevoegen van stoffen of van hele groepen van stoffen, waardoor de lijst steeds langer is geworden. Per 1 januari 2004 zal de dopinglijst veel veranderen. Naar verwachting zal er onder andere een groep stoffen van de lijst worden afgehaald. Een goede reden om het onderwerp "dopinglijst" eens nader onder de loep te nemen.

Geschiedenis

In 1967 stelde het Internationaal Olympisch Comité (IOC) voor de eerste keer in haar geschiedenis een dopinglijst vast. Op deze lijst stonden uitsluitend narcotische analgetica (zoals morfine en heroïne) en stimulantia (zoals efedrine en amfetamines). In de loop der jaren is deze lijst steeds verder uitgebreid. In 1976 werden bijvoorbeeld anabole steroïden verboden.

In de jaren tachtig ging het snel: in 1985 werden de bèta-blokkers en de methode van bloed doping toegevoegd en in 1986 de diuretica. In 1989 volgden de zogenaamde peptide hormonen, waaronder groeihormoon, en vanaf 1990 viel ook erythropoëetine (EPO) onder deze groep. Op dit moment vermeldt de dopinglijst zeven verschillende groepen van stoffen, drie verboden methoden en vijf groepen van stoffen die alleen verboden zijn bij bepaalde sporten. De dopinglijst, officieel "de lijst van verboden groepen van stoffen en verboden methoden" genoemd, is inmiddels zeer uitgebreid.

Juridische inbedding

De dopinglijst is noodzakelijk om het gebruik van doping op een juridisch waterdichte wijze te verbieden. Andere definities, zoals "de toediening van onnatuurlijke stoffen of van stoffen in onnatuurlijke hoeveelheden of langs onnatuurlijke weg", bieden te weinig houvast om duidelijk aan te geven wat verboden is en wat niet. Een lijst met verboden stoffen en methoden geeft wel de duidelijkheid die gewenst is. Vandaar dat pas sinds de publicatie van de dopinglijst in 1967 het IOC ook daadwerkelijk dopingcontroles laat uitvoeren, ook al was het gebruik van doping reeds sinds 1962 verboden.

De dopinglijst van het IOC is alleen van kracht tijdens wedstrijden onder auspiciën van het IOC zelf,

zoals de Olympische Spelen en de Paralympische Spelen. Bij de overige wedstrijden wordt er gecontroleerd volgens de dopinglijst van de verantwoordelijke sportbond. In de praktijk lijken de verschillende vigerende dopinglijsten veel op elkaar, aangezien ze bijna allemaal de dopinglijst van het IOC als voorbeeld hebben genomen. Toch kunnen kleine verschillen grote gevolgen hebben. Een voorbeeld hiervan is de dopingzaak van Jan Ullrich vorig jaar. Hij werd bij een controle buiten wedstrijdverband positief bevonden op amfetaminen (naar eigen zeggen doordat hij een pilletje in de disco had genomen) en daarvoor geschorst door de Duitse wielerbond. Bij de meeste andere sportbonden was hij vrijuit gegaan, omdat die het gebruik van amfetaminen niet verbieden bij controles buiten wedstrijdverband.

Verandering

Het voorbeeld van Jan Ullrich geeft al aan dat harmonisering van de dopingregelgeving geen kwaad zou kunnen. Om dat te bereiken is in 1999 door het IOC en door verschillende nationale overheden het Wereld Anti-Doping Agentschap (WADA) opgericht. Eén van de punten die geharmoniseerd gaan worden is de samenstelling van de dopinglijst. De harmonisatie van de dopinglijst maakt deel uit van een proces waarin de uitgebreide regelgeving rondom doping wordt geharmoniseerd, wat eerder dit jaar uitmondde in het aannemen van de Wereld Anti-Doping Code. Vanaf 1 januari 2004 neemt WADA de verantwoordelijkheid over van het IOC om de dopinglijst te publiceren. Voor de Olympische Spelen van Athene (in augustus 2004) moeten alle Olympische sportbonden de nieuwe, geharmoniseerde, dopingregels overgenomen hebben. Ook de niet-Olympische sporten zullen dit moeten doen.

Dit betekent overigens niet dat vanaf die datum alle sportbonden ook exact dezelfde lijst zullen hanteren. Sommige stoffen zullen alleen in bepaalde sporten verboden blijven, omdat ze simpelweg alleen in die bepaalde sporten van belang zijn. Een duidelijk voorbeeld vormen de bètablokkers (medicijnen die de bloeddruk verlagen en de hartslag vertragen), die voornamelijk voor schutters prestatiebevorderend werken, terwijl een duursporter er alleen maar slechter van zou presteren. Het geharmoniseerde deel zit in het begin: er is een basis dopinglijst, waar niemand van af mag wijken. Een internationale bond mag vervolgens zelf bepalen of er nog extra stoffen aan de lijst worden toegevoegd. De nationale

bond moet dit besluit te allen tijde volgen. Dit geeft veel meer duidelijkheid dan de huidige situatie.

Inspraak

Een andere grote verandering per 1 januari 2004 is dat de dopinglijst die dan zal gelden het resultaat is van een uitgebreide inspraakprocedure. Voor het eerst is er op grote schaal een conceptlijst verspreid en wereldwijd konden die organisaties die de Wereld Anti-Doping Code ondertekend hebben reageren op de nieuwe voorstellen. Namens Nederland is door het NeCeDo een reactie opgesteld in samenwerking met het Ministerie van VWS, NOC*NSF en DoCoNed.

In deze reactie wordt erkend dat met de nieuwe manier van samenstellen een stap vooruit is gedaan, en dat sommige voorstellen tot verandering van de lijst zelf ook zijn toe te juichen. Tegelijkertijd wordt in de Nederlandse reactie benadrukt dat de dopinglijst nog effectiever kan worden samengesteld, dat wil zeggen dat er uitsluitend middelen op zouden moeten staan die ook echt als doping kunnen worden gezien. Je kunt je bijvoorbeeld afvragen of heroïne een middel is dat thuis hoort op een dopinglijst.

Er zijn verhalen bekend van sporters die heroïne nemen, zowel van sporters van 100 jaar geleden als de recente onthullingen van wielrenverzorger Willy Voet in zijn boek "Prikken en Slikken". Maar de vraag is of het gebruik van heroïne daadwerkelijk de sportprestatie verbetert. Waarschijnlijk niet, en dan kan je je afvragen of dit wel als doping gezien moet worden. Maar ook in het nieuwe voorstel van WADA staat heroïne genoemd. Dit komt door de uitgangspunten van de nieuwe dopinglijst die in de Wereld Anti-Doping Code staan genoemd.

Drie criteria

Deze uitgangspunten zijn de te verwachten prestatiebevordering van het betrokken middel, de schadelijkheid ervan en de vraag of gebruik ervan ingaat tegen de sportethiek, oftewel de "spirit of sport". Met name over het laatste criterium is veel gediscussieerd. Het is een zeer lastige te definiëren begrip, wat door iedereen anders geïnterpreteerd wordt. In de Code is opgenomen dat een stof of methode op de dopinglijst kan worden opgenomen indien deze aan minimaal twee van de drie criteria voldoet. Dat betekent dat stoffen die niets met prestatieverbetering te maken hebben, zelfs stoffen die de prestatie logischerwijs alleen maar zouden verslechteren, ook op de dopinglijst kunnen worden opgenomen omdat wel aan de andere twee criteria is voldaan.

Het gezamenlijke commentaar van de Nederlandse organisaties richt zich met name op dit punt. Het primaire criterium zou de prestatieverbetering moeten zijn; overige stoffen zijn eigenlijk irrelevant vanuit een dopingperspectief. Deze redenatie volgend, zouden stoffen als heroïne, alcohol en het overdadig gebruik van glucocorticosteroiden (ontstekingsremmers) niet als doping gezien moeten worden. Deze stoffen horen vanzelfsprekend niet thuis in het lichaam van een gezonde sporter, maar het is een ander uiterste om een sporter twee jaar te schorsen voor het gebruik van dit soort middelen. Nederland staat hierin niet alleen, en wordt onder andere gesteund door Prof. Dr. Arne Ljungqvist, voorzitter van het comité binnen WADA dat de nieuwe dopinglijst voorbereid en samenstelt. In dit comité zit ook Prof. Dr. Harm Kuipers, eveneens een sterk voorstander van het principe dat een stof pas een dopinggeduide stof mag heten indien deze voldoet aan de criteria schadelijkheid en prestatiebevordering. Maar tegelijkertijd zijn er ook meer conservatieve landen in het comité vertegenwoordigd die de dopinglijst het liefste zouden willen uitbreiden met wat zij "onnatuurlijke toevoegingen" vinden, zoals extra hoeveelheden van het in de normale voeding voorkomende creatine of zelfs eiwitten.

Ondanks de moeilijkheden die aan het begrip "spirit of sport" kleven, is het feit dat de criteria waaraan een stof of methode moet voldoen nu duidelijk zijn omschreven toch winst te noemen. In het verleden werden nieuwe stoffen vaak zonder uitleg per direct op de dopinglijst geplaatst. Met het nieuwe systeem, met de inspraakronde en de duidelijk omschreven achtergronden van de dopinglijst, zullen sporters en sportbonden niet meer plotseling voor een voldongen feit worden geplaatst.

Stap vooruit

Al met al is het voorstel van de nieuwe lijst een stap vooruit. Niet alleen door de gevolgde procedure, maar ook doordat met het verdwijnen van enkele stoffen wordt erkend dat het prestatiecriterium een belangrijke rol speelt. Neem bijvoorbeeld het voorstel om cafeïne van de lijst af te voeren. Aan dit voorstel liggen verschillende redenen ten grondslag. Ten eerste vindt de prestatieverhogende werking van cafeïne reeds bij een dusdanig lage concentratie plaats, dat een verbod buitengewoon onpraktisch is. Bovendien stelt WADA vast dat cafeïne in deze lage concentraties niet echt schadelijk is voor de

vervolg op pagina 5

gezondheid van de sporters. Ook wordt, op ongeveer gelijke gronden, voorgesteld om methylefedrine en pseudoefedrine, twee zwakere varianten van efedra-extracten, en de gehele groep lokale pijnstillers van de dopinglijst te halen. Deze veranderingen bevorderen de duidelijkheid van de dopinglijst (sporters hoeven zich onder andere niet meer af te vragen hoeveel kopjes koffie ze op de ochtend van de wedstrijd mogen drinken) en tegelijkertijd is dit een logische conclusie aan de hand van de criteria

“prestatiebevordering” en “schadelijkheid van de gezondheid”.

Op 1 oktober zal WADA de definitieve inhoud van de dopinglijst bekend maken. Dan zal blijken of de voorgestelde veranderingen inderdaad doorgevoerd zullen worden en of misschien de reacties van de Nederlandse organisaties nu reeds gehoord zijn of dat dit meer een kwestie van de lange adem wordt. De nieuwe dopinglijst zal per 1 januari 2004 effectief worden.

NeCeDo wederom op Fitnessvakdagen

Van vrijdag 10 tot en met zondag 12 oktober worden de jaarlijkse Fitnessvakdagen georganiseerd. De Fitnessvakdagen is gegroeid tot de belangrijkste vakbeurs voor ondernemers uit de fitnessbranche in Nederland. Net als andere jaren zal het NeCeDo ook dit jaar met een stand vertegenwoordigd zijn op deze fitnessbeurs die plaatsvindt in het Eureco Expo Center in Houten. Tevens zal het NeCeDo voordrachten verzorgen.

Afgelopen jaar kwamen ruim 4200 bezoekers naar de beurs. Naast de beurs, waar ook veel demonstraties worden gegeven, is er ook een Fitnessvakdagen Congres. Ook daar zal het NeCeDo acte de présence geven met een presentatie over ‘Anti-dopingbeleid én een positief imago’. Uit recent onderzoek van het NeCeDo blijkt dat de

meeste fitnessondernemers tegen het gebruik van doping zijn en willen daar actief werk van maken.

Echter, het openlijk bestrijden van doping kan mogelijk een slecht imago geven voor het eigen fitnesscentrum en fitnessbranche als geheel. Het NeCeDo wil juist, als Partner in Clean Sport, de fitnessbranche steunen met het voorkomen en tegengaan van dopinggebruik zonder verlies van de goede naam. Sterker nog, een slim anti-dopingbeleid kan juist bijdragen aan het goede imago van de fitnessbranche. Op elke dag tijdens de Fitnessvakdagen zal het NeCeDo een presentatie geven waarin die aanpak zal worden gepresenteerd en de fitnessbranche wordt uitgedaagd daar over mee te discussiëren. Meer informatie over de beurs is te vinden op:

www.fitnessvakdagen.nl.

Voedingssupplementen op doping getest

Zekerheidssysteem voor voedings-supplementen

Het gebruik van voedingssupplementen is wijd verspreid in de sport, maar de ervaring heeft geleerd dat dit gebruik een risico kan inhouden voor topsporters: sommige supplementen kunnen de oorzaak zijn van positieve dopingcontroles. Om topsporters en hun begeleiders meer duidelijkheid te geven over dit probleem en om de risico's op een onbedoelde positieve dopingcontrole te minimaliseren wordt momenteel de laatste hand gelegd aan een zekerheidssysteem dat alle sporters de best mogelijke garanties moet geven aangaande voedingssupplementen. Nog dit jaar zal het systeem gelanceerd worden.

Waaruit bestaat het zekerheidssysteem?

Het is een systeem waarin voedingssupplementen worden geproduceerd op een manier die de beste garanties geeft op dopingvrije supplementen. De productie dient te voldoen aan de eisen die de Warenwet eraan stelt plus een aantal extra topsportseisen.

Zo zullen de supplementen onder meer 'topsportvriendelijke ingrediëntendeclaraties' hebben. Hiermee wordt bedoeld dat op het etiket duidelijk, en in begrijpelijke taal, zal worden aangegeven indien het supplement een dopinggeduide stof bevat. De lijst van voedingssupplementen die aan al deze eisen voldoen zullen nog dit jaar op een website worden gepubliceerd.

Het zekerheidssysteem is een gezamenlijk initiatief van NOC*NSF, het Ministerie van VWS, de brancheorganisatie Natuur- en Gezondheidsproducten Nederland (NPN), het NeCeDo en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Vanuit NOC*NSF zijn zowel de afdeling topsport als de atletencommissie bij het project betrokken.

Waarom een zekerheidssysteem?

Het is reeds enige tijd bekend dat het gebruik van voedingssupplementen risico inhoudt voor sporters, omdat het de oorzaak kan zijn van positieve dopingcontroles. Ondanks dit verhoogde risico, gebruiken veel (top)sporters voedingssupplementen om hun voeding aan te vullen.

Het is dus van groot belang om (top)sporters de mogelijkheid te bieden voedingssupplementen te gebruiken, waarbij het risico op een positieve dopingcontrole geminimaliseerd is.

Wat te doen tot die tijd?

Om de risico's tot die tijd zo klein mogelijk te houden, kunnen sporters het beste de volgende richtlijnen volgen:

- 1 Bepaal wat je echt nodig hebt. Overleg met een voedingsdeskundige welke voedingssupplementen voor jou persoonlijk echt nodig zijn.
- 2 Koop het bij een gangbaar verkoopkanaal. Als je via internet een product koopt, weet je niet altijd wat voor kwaliteit er wordt geleverd. Wees dus uiterst terughoudend met internetbestellingen.
- 3 Koop Nederlandse producten. Producten met een Nederlandse ingrediëntendeclaratie moeten voldoen aan de Warenwet.
- 4 Begrijp de ingrediëntenlijst. Sommige dopinggeduide stoffen zijn ook bekend onder zogenaamde "fantasiename". Laat een deskundige, bijvoorbeeld van het NeCeDo, de ingrediëntendeclaratie lezen.
- 5 Laat het product analyseren. Dit is de beste test, maar tot de start van het zekerheidssysteem zal dit voor individuele sporters een dure methode blijven.

Bloeddoping weer in opmars

Bloeddoping staat op de IOC-dopinglijst en wordt beschouwd als een verboden methode. Onder bloeddoping wordt verstaan de toediening van bloed, rode bloedcellen en/of verwante bloedproducten aan een sporter, hetgeen voorafgegaan kan zijn door het onttrekken van bloed aan de sporter die doortraint in een dergelijke 'bloedarne' staat. Bloeddoping leek lange tijd van het toneel verdwenen te zijn met de opkomst van EPO. Nu EPO steeds eenvoudiger aan te tonen is in de urine, bestaat het vermoeden dat bloeddoping weer aan populariteit wint.

Wat is bloeddoping?

In het bloed wordt zuurstof gebonden aan hemoglobine (Hb). Hb zit vast aan de rode bloedcellen in het bloed. Hoe beter en hoe meer zuurstof er door Hb kan worden opgenomen, des te hoger het zuurstoftransporterend vermogen zal zijn. Omdat zuurstof gebruikt wordt om energie te leveren zal een verhoogd zuurstoftransporterend vermogen een positieve invloed hebben op de prestaties. In de sport probeert men daarom het aantal rode bloedcellen in het bloed te verhogen middels bloeddoping. Onder bloeddoping wordt verstaan de toediening van bloed, rode bloedcellen en/of verwante bloedproducten aan een sporter, hetgeen voorafgegaan kan zijn door het onttrekken van bloed aan de sporter die doortraint in een dergelijke 'bloedarne' staat. De toediening van bloed kan plaatsvinden met auto-loog bloed (afkomstig van de sporter zelf), homologe bloed (afkomstig van een ander mens) of heteroloog bloed (afkomstig van een andere diersoort).

De voordelige effecten van bloeddoping zijn vooral te zien bij duursporten omdat dan het zuurstoftransporterend vermogen een grote rol speelt bij de te leveren prestatie. Overigens is het gebruik van bloeddoping niet geheel zonder gezondheidsrisico's. De bijwerkingen die kunnen optreden zijn: bloedstolsels, koorts, nierschade, geelzucht, slecht functionerend immuunsysteem, bloeddrukdalend en hart- en herseninfarcten.

Historie bloeddoping

Reeds in 1972 werd voor het eerst melding gemaakt van bloeddoping door Zweedse onderzoekers. Deze onderzoeksgroep publiceerde een artikel waarin zij verslag deden van een laboratoriumexperiment waarbij gezonde, jonge vrijwilligers zowel voor als na afname van een hoeveelheid bloed aan inspannings-

onderzoek werden onderworpen (Ekblom e.a., 1972). Vier weken later werd het afgenomen bloed weer teruggegeven aan de proefpersonen waarna opnieuw een inspanningsonderzoek werd gedaan. Hieruit bleek dat de maximale zuurstofopname met 10% en de volhoudtijd met 30% was verbeterd. Deze experimenten werden herhaald bij goed getrainde proefpersonen.

Nadat de resultaten van deze onderzoeken bekend werden nam het gebruik van bloeddoping waarschijnlijk een grote vlucht, met name in duursporten. De precieze omvang van het gebruik blijft echter onduidelijk. De detectie van bloeddoping was, en is, namelijk nog steeds niet mogelijk. Wel bestaan er allerlei hardnekkige geruchten over het gebruik van bloeddoping bij topevenementen, zoals de Olympische Spelen.

In de jaren tachtig kwam het geneesmiddel EPO (erythropoëtin) op de markt waardoor het gebruik van bloeddoping naar de achtergrond werd verdrongen. EPO zorgt voor een toename van rode bloedcellen in het lichaam wat hetzelfde positieve effect op het duurvormen bewerkstelligt als bloeddoping. Het voordeel van EPO boven bloeddoping was dat er geen bloed meer afgenomen hoefde te worden. Het bloed moest verder op een speciale manier bewaard worden en vervolgens moest het weer worden toegediend. Behalve EPO wordt er de laatste jaren ook steeds meer gebruik gemaakt van NESP en HemAssist.

Bloeddoping weer in opmars

Sinds 2000 is het mogelijk geworden EPO in de urine aan te tonen en dit was een grote doorbraak in de strijd tegen doping. Ook het gebruik van NESP is sinds kort detecteerbaar. De verbeterde opsporingstechnieken hebben echter tot gevolg dat het gebruik van bloeddoping weer lijkt toe te nemen. Bloeddoping is immers nog niet detecteerbaar. Dit vermoeden lijkt te worden bevestigd door een recentelijk gepubliceerd onderzoek (2003) naar abnormale bloedwaarden onder langlaufers (Stray-Gundersen e.a. Clin. J. of Sport Med. 13, 132 - 137, 2003).

Tijdens de Wereldkampioenschappen Langlaufen in 2001 werden 203 bloedmonsters afgenomen bij 146 sporters en vervolgens geanalyseerd. Gekeken werd naar bepaalde bloedwaarden, te weten het hemoglobine- en het reticulocytgehalte.

Deze gegevens werden vergeleken met waarden die normaal gesproken in het bloed van duursporters worden gemeten.

Uit het onderzoek bleek dat 73 (36%) van alle bloedmonsters afwijkende of zeer afwijkende bloedwaarden lieten zien. De bloedmonsters van medaillewinnaars lieten in de helft van de gevallen zeer afwijkende waarden zien. De bloedmonsters van de sporters op de plaatsen 4 tot en met 10 lieten in 33% van de tijd afwijkende waarden zien.

De afwijkende bloedwaarden konden niet verklaard worden door training, hoogtraining of andere fysiologische omstandigheden. De uitslag van het onderzoek bevestigd dan ook het vermoeden dat het gebruik van bloeddoping weer lijkt toe te nemen.

Aanpak probleem bloeddoping

Alhoewel dopingonderzoekers hard bezig zijn een methode te ontwikkelen waarmee bloeddoping gedetecteerd kan worden, is deze methode er nu nog niet. Op dit moment is het echter wel mogelijk om via een indirecte methode, namelijk via gezondheidscontroles, de excessen van bloeddoping tegen te gaan. De UCI (Internationale Wielrenbond), de ISU (Internationale Schaatsbond)

en de FIS (Internationale Skibond) voeren reeds geruime tijd gezondheidscontroles uit. Bij gezondheidscontroles wordt het bloed van een sporter gecontroleerd op hematocriet- en/of hemoglobinegehalte. Op welke waarden precies gecontroleerd wordt hangt af van de bond.

Indien het hematocriet- en/of hemoglobinegehalte bepaalde grenswaarden overschrijdt, zal desbetreffende sporter een startverbod worden opgelegd omdat op dat moment de gezondheid van de sporter in het geding is. Tegelijkertijd kan de overschrijding van een grenswaarde een indicatie zijn dat er sprake is van dopinggebruik zoals bloeddoping of het gebruik van EPO, NESP, alternatieve rode bloedcellen of kunstmatige zuurstofdragers.

Dat de invoering van bloedcontroles in het kader van gezondheidscontroles effectief zijn, is gebleken uit de ervaringen van de ISU. In het eerste seizoen dat de ISU bloedcontroles uitvoerde liet 13% van alle bloedmonsters afwijkende waarden zien. In de daaropvolgende seizoenen zijn de afwijkende bloedwaarden gedaald tot 3 tot 4% van de gevallen. Naar de mening van het NeCeDo zouden ook enkele Nederlandse sportbonden profijt kunnen hebben van de invoering van soortgelijke controles middels het screenen van bloedparameters.

Ook voor dopingzaken

Instituut sportrechtspraak uitkomst voor kleine bonden

Alle sportbonden hebben een reglement. Hierin staat precies beschreven wat wel is toegestaan en wat niet. Indien een overtreding van het reglement is geconstateerd, wordt er recht gesproken door de tuchtcommissie van een bond. Voor een aantal kleine sportbonden bleek het echter niet zo eenvoudig te zijn een tuchtcommissie te formeren, omdat er niet altijd voldoende capaciteit binnen de bond aanwezig was of omdat sommige overtredingen te complex bleken. Dit was met name het geval indien sprake was van een overtreding van het dopingreglement van de bond. Hierdoor kwam de tuchtrechtspraak soms in het nauw.

Onafhankelijk Instituut

Om die reden werd er dan ook vanuit verschillende bonden geopperd een onafhankelijk instituut op te richten dat de rol van tuchtcommissie zou kunnen overnemen. Het Ministerie van VWS en NOC*NSF

hebben aan deze wens gehoor gegeven en het initiatief genomen tot de oprichting van het Instituut Sportrechtspraak. Eind juli is dit instituut officieel opgericht. Het instituut is ondergebracht in een stichting, met een bestuur van vijf leden, van wie er vier worden voorgedragen door het bestuur van NOC*NSF. Voorzitter van het bestuur is thans mr. P. Kalbflisch.

Sportbonden die participeren leveren geen onafhankelijkheid in; het Instituut fungeert als een verlengstuk van de sportbond. De uitspraken van het Instituut zijn in naam en ten behoeve van de sportbond. Daarvoor moeten overigens wel de statuten en reglementen van de bond worden aangepast.

Momenteel hebben zes sportbonden zich bij het Instituut aangesloten, te weten de Nederlandse Handboog Bond, de Nederlandse

Vervolg op pagina 7

Kruisboog Bond, de Koninklijke Nederlandse Algemene Schermbond, de Taekwondo Bond, de Nederlandse Triatlon Bond en de Sportbond Moderne Vijfkamp. Volgend jaar sluiten de volgende bonden zich daarbij aan: NebasNsg, de Nederlandse Bowling Federatie, de Nederlandse Darts Federatie, de Koninklijke Nederlandse Krachtsport en Fitnessfederatie, de Koninklijke Nederlandse Roeibond, de Skeeler Bond Nederland en de Algemene Nederlandse Sjoelbond.

Samenstelling Instituut Sportrechtspraak

Het Instituut Sportrechtspraak bestaat uit een tuchtcommissie en een commissie van beroep. Aan het hoofd van de tuchtcommissie en de commissie van beroep staan een algemene voorzitter en een plaatsvervangend algemeen voorzitter, die leiding geven aan de commissie. Daarnaast coördineren zij de werkzaamheden van de commissie, bewaken zij de eenheid van rechtspraak, stellen de kamers van de commissie samen en benoemen de leden daarvan. Verder hebben ze nauw contact met het ambtelijk en juridisch secretariaat.

De kamers zijn belast met de feitelijke behandeling van een tuchtzaak. Zo'n kamer bestaat uit drie leden die deskundig zijn op het gebied van de desbetreffende tak van sport en/of het onderwerp. Een van de leden van de kamer treedt op als kamervoorzitter. Bovendien kan het Instituut te allen tijde een beroep doen op een aantal externe deskundigen.

Het Instituut zal ook recht gaan spreken indien een sportbond geconfronteerd wordt met een overtreding van het dopingreglement. Voor deze dopingproblematiek zijn

er dopingkamers ingericht. De dopingkamer zal recht gaan spreken op basis van het dopingreglement van de desbetreffende bond. Zo kan de dopingkamer sancties opleggen aan een sporter met een positieve urine-uitslag. De dopingkamer bestaat uit drie dopingdeskundigen en er kan, indien noodzakelijk, beroep worden gedaan op externe dopingdeskundigen.

Beroepsmogelijkheden

Indien een van de betrokken partijen het niet eens is met de beslissing van de tuchtcommissie, kan beroep worden aangetekend bij de commissie van beroep. Zo ook bij dopingzaken. De commissie van beroep kent, net als de tuchtcommissie, een algemene voorzitter en aparte kamers. Uiteraard bestaat de commissie van beroep uit andere personen dan de tuchtcommissie. In het geval dat een van de betrokken partijen ook niet akkoord gaat met de uitspraak van de commissie van beroep, kan de zaak worden voorgelegd aan de Court of Arbitration for Sport (CAS) in Lausanne. Dit kan overigens alleen plaatsvinden als de specifieke bepalingen van een sportbond deze mogelijkheid aangeven.

Rol Instituut

Elke Nederlandse sportbond kan zich aansluiten bij het Instituut Sportrechtspraak. De gehele tuchtspraak zal dan worden overgedragen aan het Instituut. Het is echter ook mogelijk om slechts in het geval van dopingovertredingen de rechtspraak in handen van het Instituut te leggen. Naar verwachting zal dit de kwaliteit en consistentie van de tuchtspraak bij dopingzaken ten goede komen. Zeker gezien de internationale ontwikkelingen met de World Anti Doping Code is er in de nabije toekomst een rol weggelegd voor het Instituut Sportrechtspraak.

'Gendoping zal zeker een issue worden'

Nederlandse dopingdeskundige Douwe de Boer zwaait scepter in Portugal

Door Jan Brouwer de Koning

De aanbieding vanuit Portugal kwam voor Douwe de Boer als een geschenk uit de hemel. In 1997 klopte de Portugese overheid aan bij de Nederlandse dopingdeskundige met de vraag of hij in Portugal de IOC-accreditatie zou willen veiligstellen. 'Een mooie uitdaging, zeker omdat daar een groep medewerkers rondliep die nog ervaring moest op doen op het gebied van dopingcontroles. En ook mooi omdat ik mijn

werk aan de Universiteit van Utrecht wel gezien had'.

De Boer hapte dus toe en verhuisde met partner naar Portugal. De eerste krachttoer als directeur van "Laboratório de Análises e Dopagem" in Lissabon was het klaarstomen van de onervaren groep medewerkers voor het jaarlijkse IOC-examen. 'Dat examen volgde al na een half jaar en moest wel met goed gevolg worden afgelegd, wilden we de IOC-accreditatie behou-

den. We kregen een casus waar we goed mee uit de voeten konden en zo slaagde ik voor de eerste krachttoer.'

De medewerkers van De Boer zijn de jaren erop op en top geschoold. De uitdaging zit hem nu in het bijhouden van de ontwikkelingen in de dopingwereld. En die ontwikkelingen volgen elkaar in snel tempo op. De Boer noemt gendoping als een tendens van de nabije toekomst. 'Niemand weet precies wat gendoping exact inhoudt en hoe je op de toepassing van gendoping kunt controleren, en toch zijn we er al mee bezig. Hier en daar hebben we al vermoedens dat artsen er mee bezig zijn. Zodra we een bewijs daarvan hebben, kunnen we hier de artsen en sporters aanpakken.'

De Boer kent de verhalen dat gendoping massaal zal worden toegepast tijdens de Olympische Spelen in Athene. Hij nuanceert dit idee. 'Ik kan niet zeggen dat het nu al op grote schaal wordt toegepast, dus weet ik ook niet of dat over een jaar wel het geval zal zijn. Maar misschien dan wel de Spelen in Peking. Hoe dan ook: het zal zeker een issue gaan worden. En juist omdat het nog zo onbekend is, is het ook zo gevaarlijk. Als je bij sporters een extra gen aanbrengt, waardoor het lichaam extra epo aanmaakt, weet je niet wat daarvan de gevolgen zijn. Bij genetische toepassingen op dieren heb je kunnen zien dat de dieren geen lang leven hadden. Levensgevaarlijk dus, gendoping.'

In Portugal is doping bij wet verboden. Geen wonder dat doping daar hard wordt aangepakt. Jaarlijks moeten 3000 sporters een urinetest

ondergaan. En verder zijn ook bloedcontroles heel gangbaar. 'Ik denk dat we hier meer controleren dan in Nederland. Zeker als je er van uit gaat dat er hier minder sporters zijn. Anders dan in Nederland gaan ze er hier vanuit dat alle sporters gebruiken. Er bestaat dus een basiswantrouwen tegen de sporter. Aan die cultuur heb ik wel moeten wennen.'

Het aantal sporters dat in Portugal tegen de lamp loopt, neemt volgens de Nederlandse dopingdeskundige af. Een gevolg van de harde aanpak?

'Ik durf dat niet met stelligheid te beweren. Misschien is er weer een ander middel in gebruik, dat we zelfs met bloedcontroles niet kunnen opsporen. Op noviteiten moet je altijd alert blijven, want sporters zullen altijd naar nieuwe vormen van doping op zoek gaan.'

De Boer krijgt vanaf volgend jaar uiteraard ook te maken met de nieuwe World Anti-Doping Code van WADA. Hij juicht de komst ervan toe. 'Het is vanzelfsprekend een goede zaak dat je uniforme regels krijgt tegen de doping. Verder wordt de bestrijding van doping transparanter. Daarmee bedoel ik dat ik het IOC dopingbeleid altijd wat schimmig heb gevonden. Zo hadden de sporters nauwelijks mogelijkheden om zich te verweren tegen aantijgingen en beslissingen van IOC. Verder heb ik die schimmigheid ook aan den lijve ondervonden. Om voor het dopinglab in Utrecht een IOC-accreditatie te krijgen heb ik destijds een examen moeten doen. We zakten voor die test, maar kregen niet te horen waarom precies. Dat heeft me destijds wel gefrustreerd.'

Kort nieuws

Strategisch beleidsplan voltooid

In juli publiceerde het NeCeDo zijn eerste meerjaren strategisch beleidsplan, "Sportief & Slagvaardig". Rekening houdend met de verschillende spelers in het antidoping veld en met maatschappelijke en beleidsmatige ontwikkelingen, geeft het NeCeDo hiermee duidelijkheid over zijn koers voor

de komende jaren. Een koers die gericht is op een dopingvrije sportcultuur in Nederland omwille van gezondheid en fair play. De volledige tekst van "Sportief & Slagvaardig" is te downloaden op de website van het NeCeDo, www.necedo.nl.

Nederlands Anti-Doping Platform geïnstalleerd

In juni heeft staatssecretaris Ross-van Dorp een nieuw platform geïnstalleerd onder onafhankelijk voorzitterschap van de heer Jos van der Vegt, directeur Ahoy. Binnen het platform werken NOC*NSF, Dopingcontrole Nederland (DoCo-

Ned), het Ministerie van VWS, de NOC*NSF Atletencommissie en het Nederlands Centrum voor Dopingvraagstukken (NeCeDo) aan een nadere afstemming van activiteiten waaronder de invoering van de World Anti-Doping Code.

Overheid ondertekent declaratie van Kopenhagen

Tegelijkertijd met de installering van het Nederlands Anti-Doping platform, heeft staatssecretaris Ross-van Dorp de declaratie van Kopenhagen ondertekend. Hiermee heeft de Nederlandse regering zich verplicht gesteld de invoering van de bepalingen uit de Wereld Anti-Doping Code te ondersteunen. Behalve de Nederlandse overheid hebben, op het moment van schrij-

ven, nog 76 andere overheden de Code ondertekend. Tevens hebben 56 sportorganisaties reeds hun handtekening gezet. Ook het NeCeDo heeft medio dit jaar de Code onderschreven. Hiermee dient het NeCeDo ervoor zorg te dragen dat het Nederlandse anti-dopingbeleid in overeenstemming wordt gebracht met de Code.

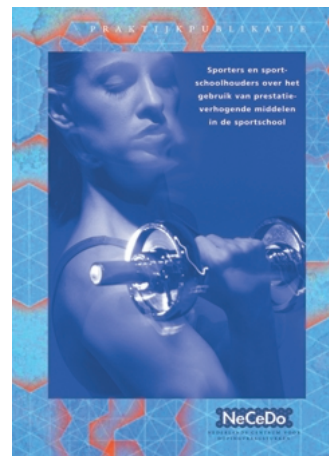
Carl Verheijen in NeCeDo bestuur

Sinds kort is de schaatser Carl Verheijen benoemd in het NeCeDo bestuur. Hij neemt de plaats over van Nico Rienks, en vertegenwoordigt hiermee de atletencommissie van NOC*NSF in het bestuur. Het NeCeDo vindt het zeer belangrijk dat sporters middels het bestuur

invloed kunnen uitoefenen op het Nederlandse anti-dopingbeleid. Sporters zijn immers een van de belangrijkste doelgroepen van het NeCeDo. Met de steun van de sporters kan het anti-dopingbeleid op een veel effectievere manier worden uitgevoerd.

Nieuwe praktijkpublicatie

Zoals reeds in de vorige Receptor werd vermeld heeft TNO in opdracht van het Nederlands Centrum voor Dopingvraagstukken (NeCeDo) onderzoek gedaan naar factoren die van invloed zijn op het gebruik van prestatieverhogende middelen door sporters van fitnesscentra. De resultaten van het onderzoek zijn opgenomen in de praktijkpublicatie "Sporters en sport-schoolhouders over het gebruik van de sportschool". Deze praktijkpublicatie is te bestellen bij het NeCeDo.

Colofon

Receptor is een uitgave van het Nederlands Centrum voor Dopingvraagstukken (NeCeDo) om haar partners en relaties te informeren over doping. Informatie uit Receptor mag door derden worden gebruikt. Bij overname van artikelen dient bronvermelding plaats te vinden.

Hoofd- en eindredactie:
Penelope Di Lella

Aan deze uitgave werkten mee:
Rens van Kleij
Frans Stoele
Jan Brouwer de Koning
Steven Teitler
Hetteke Frima
Bart Coumans
Olivier de Hon

Met dank aan:
Douwe de Boer

Fotografie:
Pardon fotografie

Vormgeving, lay-out en druk:
Dima Drukkerij B.V

Redactieadres:
NeCeDo
T.a.v. de redactie van Receptor
Postbus 5014
2900 EA Capelle aan den IJssel
tel: 010 2010150
fax: 010 2010159
info@necedo.nl
www.necedo.nl